

СБОРНИКЪ

ЗА

НАРОДНИ УМОТВОРЕНИЯ, НАУКА И КНИЖНИНА

ИЗДАВА

МИНИСТЕРСТВОТО НА НАРОДНОТО ПРОСВѢЩЕНИЕ.

КНИГА VI.

СОФИЯ

ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА

1891.

Съдържание.

Наученъ отдѣлъ.

Б. Цоневъ. За ударението въ български езикъ	Стр. 3
М. Ивановъ. Палеографически, граматически и критически особености на Пирдопския апостолъ	83
Л. Милетичъ. Стари пътувания прѣзъ България I и II	113
Д-ръ Х. Бесяковъ. Стари пътувания прѣзъ България. III Рико	167
И. Д. Шишъ. Къмъ статията „Стари пътувания прѣзъ България въ посока на римския воененъ пътъ отъ Българъ за Цариградъ.“	172
Д-ръ Х. Бесяковъ. Положението на България къмъ края на 15 вѣкъ	177
Ив. Брожка. Плаването на философа и историка Аррияна около брѣговетъ на Черно море	182
А. Шоновъ. Кодексъ на Охридската патриаршия	192
Д. Матовъ. Къмъ критическото четенье на дакословѣнскитѣ текстове	226
М. Драгомановъ. Славянскитѣ прѣправки на Единовата история	239
Д-ръ П. Т. Гудевъ. Българскиятъ ръкописъ въ Ватиканъ	311
С. Юриничъ. Пещерата Полички при Дръновския манастиръ Св. Архангелъ Михаилъ	362
П. Черновѣждъ. Нѣколко записки отъ сегашния вѣкъ	379
П. Р. Славейковъ. Разни бѣлѣжки	426
Материяли за историята на българското възрождение	443

Книжовенъ отдѣлъ.

К р и т и к а.

Д-ръ И. Д. Шишмановъ. „Český lid“, sborník věnovaný studiu lidu českého v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku. Ročník I, číslo 1. (Ческий народъ, сборникъ посветенъ на изучаванieto на ческия народъ въ Ческо, въ Моравско, въ Силезко и въ Словацко) година I, брой 1	3
Д-ръ Ив. Д. Шишмановъ. Glasnik zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini, Urednik Kosta Hrtmann, vladin savjetnik. Гласникъ земалскогъ музеја у Босни и Херцеговини, уредникъ Коста Херманъ, владинъ савѣтникъ. Сарајево. Година 1889, кн. I, II, III, IV, год. 1890, I, II, III, IV, год. 1891, кн. I, II, III, гол. 8°. Всѣка кн. 5—10 коля. Печать съ кирилица и латиница	6
М. Драгомановъ. Живая Старина. Періодическое изданіе отдѣленія этнографія имп. Русскаго Географическаго общества подъ редакціа председателя въ отд. этногр. В. И. Ламаускаго. Вып. II и III	11
Ив. Бравковъ. Пѣсни по говора на г. Котелъ, записалъ Г. Кировъ; Министерски Сборникъ кн. I и II, — кн. I стр. 68	19
Б. Цоневъ. Кориолани, трагедия въ 5 дѣйствія въ стихове. Прѣвелъ отъ русски Ц. Т. Трифоновъ	27

Б. Цоневъ. Кралъ Лиръ, трагедия въ 5 дѣйствия, въ стихове, прѣвелъ отъ руски	Стр.
Т. Ц. Трифоновъ	40
Д-ръ Георговъ. Емилия Галотти, трагедия въ петъ дѣйствия отъ Е. Лессинъ. Прѣведе	
отъ нѣмски Д-ръ К. К. Кръстевъ. Кратко изложение на съдържанието на Е. Га-	
лотти. Емилия Галотти. Естетически анализъ на трагедията отъ Куно Фишеръ.	
Първо издание. Пловдивъ 1890	42

Народни умотворения.

I.

1. Пѣсни периодически и религиозни.

а) Коледни обичаи, пѣсни и благословии.

Отъ Ловчанско, записалъ Тр. Хр. Трифоновъ	3
---	---

б) Лазарски пѣсни.

Отъ Костурско (Македония), доставилъ Д. Матовъ	7
„ Царьбродско, записалъ Ц. Сталйски	17

в) Разни религиозни.

Отъ Дуничко, записалъ свещ. Харалампий Рилски	18
„ Севлиевско, записалъ И. Г. Бакаловъ	19

2. Пѣсни изъ личния животъ.

Отъ Орхание, записала Мария Илчева	20
„ Търновско, записалъ Ц. Бакаловъ	21
„ Малко-Търновско (Одрински вилаетъ), записалъ Ст. Шивачевъ	23
„ Разложко (Македония), записалъ Н. Нехтънинъ	27
„ Солунско, записалъ Д. Матовъ	29

3. Пѣсни изъ челядния животъ.

Отъ Самоковско, записалъ Хр. Марковъ	29
„ Ихтиманско, записалъ Маринъ Нетковъ	39
„ Горни-Джумал (Македония), записалъ А. П. Стоиловъ	40

4. Пѣсни изъ общественния животъ.

Отъ Елена (Търновско), записалъ Ил. Бопчевъ, съобщава Н. Бопчевъ	44
„ Тръвна, записалъ Хр. Н. Даскаловъ	45
„ Габрово, записалъ Н. Стойковъ	46
„ Ловчанско, записалъ П. Н. Войниковъ	47
„ Тетевенско, записалъ Х.	48

5. Пѣсни изъ политическия животъ.

Отъ Дебърско, записалъ Трайчо Атанасовъ	50
„ Горно-Джумайско (Македония), записалъ А. П. Стоиловъ	54
„ Демир-Хисарско (Македония), записалъ Ст. Д. Божевъ	55
„ Търновско, записалъ Ц. Бакаловъ	64

6. Народни пѣсни съ мелодии.

Отъ гр. Руссе и Руссенския окръгъ, записалъ и нотиралъ Р. С. Коджамановъ	68
„ Ески-Джумал и Османъ-Пазаръ, записалъ и нотиралъ същиятъ	75
„ Шуменско и Търновско, записалъ А. Стояновъ	79
„ разни страни на България, събралъ и нотиралъ А. Стояновъ	84

II.

1. Тълкувания на природни явления, разни народни вѣрвания и прокобывания. Стр.

Отъ Царибродско, записалъ Цано Сталийски	89
„ Тръвна, записалъ Хр. Н. Даскаловъ	91
„ Троянско, записалъ Ив. Памукчиевъ	93

2. Ваяния, врачувания и тълкувания.

Отъ Битоля (Македония), записалъ М. К. Цѣпенковъ	94
„ Орханне, записала Мария Илчева	98

3. Приказки за зли духове и др.

Отъ Прилѣпъ, записалъ М. К. Цѣпенковъ	101
„ Ломско, записалъ Ив. К. Сапунджиевъ	110
„ Орханне, записала Мария Илчева	111

4. Приказки за черковни лица и явления.

Отъ Прилѣпъ, записалъ М. К. Цѣпенковъ	113
„ Велесъ (Македония), записалъ Ив. Крайничанецъ	122

5. Приказки изъ челядния и общественъ животъ.

Отъ Тръвна, записалъ Хр. Н. Даскаловъ	123
„ Троянъ, записалъ Ив. Памукчиевъ	125
„ Софийско, записалъ Д. Стойковъ	126
„ Прилѣпъ, записалъ М. К. Цѣпенковъ	129

6. Прѣдания за лица и мѣста.

Отъ Орѣхово, записалъ Хр. Н. Даскаловъ	132
„ Софийско, записалъ Д. Стойковъ	135
„ Воденско (Македония), записалъ Вангелъ Дойчевъ	138

7. Басни и аполози.

Отъ Рѣсенъ (Македония), записалъ Хр. Добревъ, доставилъ Д. Мирчевъ	139
„ Софийско, записалъ Д. Стойковъ	140
„ Прилѣпъ, записалъ М. К. Цѣпенковъ	142

8. Приказки фантастически и смѣшни.

Отъ Стара-Загора, записалъ Г. П. Русески	146
„ Леринско (Македония), записалъ Н. Настевъ	164
„ Ахъръ-Челебийско, записалъ Ст. Н. Шишковъ	173

9. Пословици.

Отъ Ахъръ-Челебийско, записалъ Ст. Н. Шишковъ	181
„ Ломско, записалъ Ив. П. Сапунджиевъ	204

10. Гатанки.

Отъ Ширдопъ, записалъ В. П. Долгеровъ	205
---	-----

11. Народни клетви.

Отъ Щипъ (Македония), записалъ М. А. Чачаровъ	206
---	-----

12. Дѣтински залъгалки, игри и пр.

Отъ Тръвна, записалъ Хр. Н. Даскаловъ	218
---	-----

13. Народни обичаи.

Стр.

Отъ Лозен-Градско или Кърк-Клисийско (Одрински вилаетъ), записалъ Ст. С. Русевъ	224
„ Ломско, записалъ Изв. Д. Салунджиевъ	227
„ Прилѣтъ, записалъ М. К. Цѣнепковъ	228

14. Материялъ за български рѣчникъ.

Отъ Орханлие, записалъ Изв. Кр. Бешевлиев	232
---	-----

Поправки на по-важнитѣ забѣлѣжени погрѣшки	238
--	-----

Осемъ изображения на български носии и типове: изъ Берковско, Врачанско, Старо-Загорско и Родопско.

Таблица за наблюденията на държавната метеорологическа станция въ София за мѣсецитѣ: Юний, Юлий, Августъ, Септември и Октомври.

НАУЧЕНЪ ОТДѢЛЪ.

ПРИБАВКИ

къмъ печатанитѣ до сега наши статии въ Сборника.

I.

Къмъ сказанията за пожертвуванието на собственото дѣте.

1. Г. Ив. Франко въ своята рецензия на тая ни статия въ галицко-украинското списание „Народъ“ указва на старонѣмската поема „*Der arme Heinrich*“, като принадлежаща къмъ тоя кръгъ сказания. Съдържанието на тая поема е слѣдното: Рицарятъ Хайнрихъ, който се отнасялъ добръ съ своитѣ селяни, разболѣва се отъ лепра и узнава отъ лѣкаритѣ въ Салерно, че само кръвта на нѣкоя невинна, добродѣтелна дѣвица, която пожелае доброволно да се жертвува за него, може да го излѣчи. — Една дѣвица, дъщеря на одного отъ неговитѣ селяни, като узнала това, рѣшила се да се жертвува. Подиръ дълги колебания родителитѣ ѝ и рицарятъ се съгласяватъ (между другитѣ аргументи, съ които дѣвойката търси да ги убѣди има и тоя: ако Хайнрихъ умре, то мѣстото му може да заеме нѣкой зълъ рицарь).

Болниятъ и дѣвицата отиватъ въ Салерно, но тукъ въ рѣшителната минута рицарятъ се отказва отъ жертвата. Тогава Богъ извършва едно чудо: рицарятъ се изцѣрява, слѣдъ което се оженва за самоотвърженната селянка.

Споредъ нашето мнѣние, тая поема, съчинение на Хартмана Фонъ Ауе (XII—XIII вѣкъ), досѣга нашитѣ сказания само въ мотива за изцѣряването отъ проказата чрѣзъ употребението на кръвта отъ нѣкое живо сѣщество. Въ нежъ нѣма нито мотива за странствуещия богъ или сиромасъ, който личи даже въ бретонската легенда, нито пъкъ принасянието въ жертва на собственото дѣте, мотивъ който се съдържа въ всичкитѣ варианти на анализуванитѣ отъ насъ сказания. Нѣмската поема може да се смѣта за това само за много далеченъ израстъкъ отъ основната тема на това сказание.

Епизодътъ за изцѣрението на болния съ кръвта на едно дѣте, което бива убито парочно отъ единъ самоотвърженъ приятель, се срѣща и въ нѣкои редакции на книгата за *Седемтъ*

мѣдреци, въ тия именно, които сѣ произлѣзали отъ сбирката *Historia de calumnia poverali*, въ това число и въ рускитѣ и въ арменскитѣ. Г. Франко ни съобщава, че тоя епизодъ се срѣща и въ една полска редакция, която нѣмаме сега на рѣка. Общеприето е обаче, че руската редакция е съставена на основание на полската. Вижъ таблицата за разнитѣ раскази въ вариантиитѣ отъ историята на *Седемьтъ мѣдреци* у Landau, *Die Quellen des Decameron* 1884; *Исторія семи мудрецовъ*, изданіе Петерб. общ. любителей древней письменности, 133 и слѣд., Murko, *Bugarški i srpski prijevod knjige o sedam mudraca*, u Zagrebu 1890. 27.

Расказътъ въ историята на *Седемьтъ мѣдреци* много прилича на историята *Miles et Amys* и може да се смѣта за негово подражание. Впрочемъ отношението на тоя расказъ и на самата история *Miles et Amys* къмъ индийската история за Виравара и къмъ сроднитѣ ней приказки, които ний поменѣхме въ нашата статия, може да стане прѣдметъ на особенно изслѣдване, което не влѣзва въ нашата цѣль. Ще забѣлѣжимъ още, че расказътъ за двамата другари и за излѣчението на единия отъ тѣхъ съ кръвта на дѣтето на другия е влѣзълъ и въ Маджарската народностъ направо отъ историята за седемьтъ мѣдреци (ср. Teza, la dradizione dei ette savi nelle novelline magiare, Bologna 1864, 16 и слѣд.), обаче трѣба да се провѣри да ли Ердели е заелъ маджарския расказъ отъ нѣкоя рѣкописна сбирка или го е чулъ самъ отъ „народнитѣ уста“. — Други отражения отъ историята *Miles et Amys* сѣ указани пакъ отъ Teza, а тѣй сѣщо и отъ Dunlop-Liebrecht, *Gesch. der Prosa-Dichtungen* 135 и заб. 214. Мотивътъ за вкаменяването на тогова, който обявява подслушаното прѣдричание, се срѣща като въ показанитѣ отъ насъ приказки за вѣрния другаръ, и въ една бѣлгарска приказка у Д. Мариновъ, Жива старина, I, 32.

2. Въ V томъ на „Сборника за нар. умотворения и пр“. (Отд. за Нар. Умотв. стр. 155—157) е напечатанъ единъ новъ бѣлгарски вариантъ отъ това сказание. Освѣнъ общата тема въ него сѣ интересни и подробноститѣ: чудесното израстванне на гроздето отъ сухата тояга, забичена отъ бога-пѣтника въ земята, което сближава това сказание съ апокрифитѣ за пѣтешествието на Христа въ Египетъ, и вмѣстѣтиятъ мотивъ за сътворението на хлѣба въ кѣщата на бѣдната дѣвица, мотивъ който се срѣща въ много народни легенди за пѣтуванието на Христа Бога и на когото най-стариятъ първообразъ е чудото съ брашното въ историята на пророка Илья.

Въ IV кн. отъ *Бѣлоруския сборникъ* на Д. О. Романова (Витебскъ, 1891), се намѣрватъ нѣколко варианта отъ приказката за вѣрния слуга, въ която обикновенно се изисква кръвта на едно дѣте, за да се оживи единъ окаменѣлъ човѣкъ (евро-

пейскитѣ отзиви на индийската приказка ва *Вѣрния Вирвара*) № № 38, 89. Само че подробността съ кръвта на дѣтето не се намѣрва въ тия варианти, а е вмѣтнѣта въ единъ варианти отъ легендата за *благодарния мъртвецъ*, № 87, отъ която и въ V т. на Сборника се намѣрва едно оригинално подражание (стр. 143—145). *Змеи и царската керка*. Въ българската приказка благодарниятъ мъртвецъ е замѣненъ съ една *благодарна риба*. Толкова оригинално се е отразилъ въ тоя расказъ епизодътъ съ рибата въ европейската повѣсть за *Товита*, която принадлежи къмъ сѣщия кръгъ сказания. (Отъ друга страна къмъ тоя расказъ се отнася и основата на Гоголевата повѣсть „*Вий*“). Ср. въ Сборника, т. III, стр. 136 и Периодическо Списание, 1885 XIV, 317.

II.

Къмъ статията „Славянскитѣ варианти отъ една евангелска легенда“.

Въ IV кн. отъ Бѣлоруския сборникъ на г. Д. О. Романова на стр. 18—19 (*бѣдний Пилипъ*) е напечатанъ единъ новъ вариантъ отъ сказанието за прѣобразението на поца или богатия въ животно. Тукъ не гостоприемниятъ богаташъ билъ прѣобърнѣтъ отъ Бога на конь, а жена му — на камѣкъ. Подирь като изминѣлъ опрѣдѣления за покаянието срокъ, Господь се допрѣлъ до тѣхъ и имъ далъ пакъ човѣшки видъ, даже ги направилъ светци. Въ срѣдата на расказа е вмѣтнѣто чудото съ хлѣба.

III.

Къмъ сказанията за рождението на Константина Великий.

1. Въ нашата статия за тия сказания ний бѣхме привели единъ български расказъ отъ кръга на тия сказания, въ които историята на фаталния юноша се замѣнява съ историята на една фатална дѣвойка, но още тогава бѣхме исказали увѣрение, че въ българската народна словесностъ трѣба да сѣществуватъ и варианти отъ расказа за фаталния юноша, отъ рода на рускитѣ раскази за Марка Богатия и фаталния му зеть.

Нашето увѣрение се оправда на пълно: въ първата книга отъ сборника на г. Д. Маринова *Жива Старина*, който излѣзе не отдавна (Руссе, 1891) е напечатанъ единъ расказъ за *дѣтето и търговеца*, който принадлежи на пълно на тоя кръгъ. Началото на тая българска приказка прилича на тия варианти, които се захващатъ съ прѣдсказвания за сѣдбата на момченцето, само че тия прѣдричания сѣ замѣнени съ слѣдующата оригинална распра между *орисницитѣ*:

— Едната орисница рекла: „айде да го орисаме, да умре сега, оти баща му е много сиромаша и оно е девето и не може да ги исрани“.

— Другата рекла: „дано е сиромаша, баща му каквото рани другите ще рани и него; да го не уморваме“.

— Трекіята рекла: „И я самъ на тая памет; да го не уморваме, нало да го оришаме да земе дъщерята на тоя тръговецъ, та да му стане зет и да му земе иманіето“. На това склонили и другитѣ и си отишли.

Пб-нататѣкъ слѣдватъ, както и въ другитѣ варианти на тая приказка, несполучливитѣ опити на богаташа, да затрие момченцето, само че българскиятъ вариантъ удвоява лицето, което било испратено отъ тръговеца съ жена му съ писмо да убие юношата.

Въ сичкитѣ извѣстни до сега варианти, като наченемъ огъ индийскитѣ, само едно лице се испраща, именно фаталниятъ юноша. На пжтя дъщерята на тръговеца го присрѣща и размѣнява писмото съ заповѣдь до майка ѣ, да сж ожени за него. Въ българския расказъ е испуснѣта съвсѣмъ сѣка религиозна идея. Слѣдъ испращанието на фаталния юноша съ писмото, което съдържа неговата присѣда, испраща се друго лице съ заповѣдь до майката, да даде нему дъщеря си. По пжтя двамата пратенника се срѣщатъ и случайно размѣняватъ писмата си. Вториятъ понеже билъ на конь застигнѣлъ фаталния юноша, който отивалъ пѣши. Тоя расказъ се свършва като сказанието за благочестивия юноша; който сполучилъ да избѣгне отъ смъртѣта, която му кроилъ господарятъ му (*Gang nach dem Eisenhammer*¹⁾); но работата се свършва пакъ безъ всѣкакъвъ религиозенъ елементъ. Героятъ не отишелъ самъ на *гирания*, дѣто тѣстятъ билъ заповѣдалъ да го убиѣтъ съ камъни; тоя послѣдниятъ, билъ убитъ, когато отишелъ да види да ли е изпълнена заповѣдѣта му. Ср. *сърбския* расказъ въ *Archiv f. Slav. Philologie*, B. I, 288 и *хърватския* *Valjavec Narodne pripovjesti*; 87 (NN6 и 7) 157 (XVI) и забѣлѣжитѣ къмъ него въ *Archiv f. slav. Philologie*, B. V, 70-74, а тѣй сжщо *словацкия* у P, *Dobšinsky*, *Prostonarodne slovanske povesti*, II, 3-12 (cesta k sloncu). Ср. *Revue des traditions populaires*, 1890, № 12, 712.

¹⁾ Баллада отъ Шиллера; гл. *Gesta Romanorum*, Oesterley, № 283, а тѣй сжщо *Augsburg. Allgem. Zeitung* 1872, № № 272—275 *Der gang nach dem Eisenhammer*, Hertz, *Die Deutschen Sagen in Elsass*, 278, *Rivière*, *Contes pop. de Cabylie*, 32—38, *Буслаевъ*, очерки и пр. I. 248—249, *Владиміровъ*, *Великое Зерцало*, 28, къмъ изслѣдваніето за Великото Зерцало 48—49 (о повѣсти въ рускимъ Прологъ — „Слово, яко не достоино иди отъ церкви, егда поютъ“) *Памятники стар. русской литературы*, I, 81—82 (*Повѣсть о благочестивомъ рабѣ*) Сжщиятъ мотивъ се срѣща и въ българската история за Іоанна Кръстителя; *Сборникъ*, т. III. стр. 169. (*Менъ бащата ми ма ѣ заклѣлъ дудѣ сѣ литургія ни сврши, да ни фодѣ на рабута*).

Въ V. томъ на Сборника за нар. умотвор. (стр. 151—153) намѣрваме още единъ новъ вариантъ отъ българския расказъ: какъ Богъ опрѣдѣля разна сѣдба на разнитѣ хора, отъ който расказъ сръбската повѣсть *Усуд* е най-характеристичниятъ видъ. Краятъ на тоя български вариантъ се приближава къмъ подробноститѣ въ съответствения украински расказъ, споредъ който юношата намѣрва щастнето, което търсѣлъ, въ къщата на бѣдѣщата си жена. Ср. тъй сѣщо Сборникъ, т. III стр. 181, пр. Archiv f. slav. Philologie B. V, 69—70, *Valjavec*, Nar. pripovesti 236, *Krauss*, Volksglaube und religiöser Brauch der Südslaven, 26—29, *Dobšinsky*, Proston. Slovanske Povesti, III, 65—67 (Sytno).

Единъ вариантъ отъ темата на *Усуда* намѣрваме и въ IV кн. на *бѣлорусския сборникъ* на г. Романова, но той е доста отдалеченъ и отъ южнославянския и отъ украинския.

См. по-нататкъ въ рецензията на „Жива Старина“ за българската приказка какъ единъ спромахъ отива съ въпроси при Бога, — както въ приведената отъ насъ анамска легенда.

IV.

Къмъ статията „Славянскитѣ прѣправки на Едиповата история“.

Статията ни бѣше вече напечатана, когато получихме новото издание отъ хърватскитѣ приказки на Проф. Валявеца, което бѣше станжло библиографическа рѣдкостъ. Тамъ намѣрихме една много оригинална версия отъ легендата за св. Юлиана: на единъ царъ се ражда синъ, но орисницата (*sujeonica*) го орисва да убие баща си и майка си. Когато юношата узнава това, изгаря се самъ, но сърцето му останжло здраво. Една дѣвойка минува случайно и отъ миризмата заченжла и родила синъ, който изпълня пророчеството. (*Narodne pripovjesti u Varaždinu i okolici sakupio Matijo Kračmanov Valjavec*, 2-ро изд. 1890. 80—90). Въ фабулата на тая легенда за св. Юлиана е влѣзла една подробностъ, която образува основата на други едни, особенни легенди за изгорения светецъ и за възрождението му отъ сърцето му или костъта му. Ср. *Leskien und Brugmann*, Litauische Volkslieder und Märchen, № 87. *Finamore*, Una leggenda abruzzese, Archivio per lo studio delle tradizioni popolari, vol. II. 1883, 207—210) и *Luzel*, Légendes chretiennes de la Basse Bretagne I. 40—47) Ср. и *R. Kochler*, Leggenda di un ant uomo bruciato e riglnerato, въ Arcivio etc. vol II. 117—120. — Тукъ му е мѣстото да припомнимъ индийскитѣ раскази за чудесното зачатие, за които ний говорихме въ статията си „Славянскитѣ сказания за рождението на Константин Великий“. Ще прибавимъ къмъ тѣхъ и *аннамския расказъ*, въ Сборника на *Landes Légendes annamites* 63—64.

За по-голяма пълнота на сравненията трѣба да отбѣлѣжимъ будийската легенда за своеобразния Едипъ-Юлиянъ, която срѣщаме у *Spence Hardy* (a manual of Buddhism, 2 ed 1880 326—337), редакцията ѝ е сингалезка. Въ основата на легендата трѣба да лежи нѣкое историческо събитие, понеже отцеубийството е било обикновено нѣщо въ династията, къмъ която принадлежатъ героитѣ на легендата (Вижъ Lefmann, Geschichte des alten Indiens. 1890 742), но буддийскитѣ моралисти разказватъ тая история съобразно съ тѣхното религиозно учение. Въ една цеилонска легенда се разказва слѣдующето: Царь Бимира, съврѣменникъ и поклонникъ на Будда ималъ една жена, която въ врѣмето на своята брѣменностъ поискала да пие кръвъ отъ плещитѣ на мъжа си. Царятъ позволилъ, но магиосниците прѣдрѣкли че царицата ще роди отъ това синъ, който ще убие баща си. Царицата иска да унищожи зародиша, но царятъ не позволява, „защото може да се роди момиче“. Като се родило обаче момче, той заповѣдалъ да го скрижатъ отъ майка му, която искала да го убие. Слѣдъ три години бащата прибира тоя си синъ, Аджасата, въ двореца си и въ 16 годишната му възраст го провъзгласява за свой съуправителъ. Братовчедъ му — съперникътъ на Будда Девадатта, надумва Аджасата да убие баща си, а той самъ искалъ да убие Будда. Аджасата отива най-напрѣдъ въ двореца съ цѣлъ да убие баща си, но въ рѣшителния моментъ не се рѣшава да му нанесе смъртния ударъ. Като узналъ това, бащата самъ отстѣпалъ прѣстола на сина си. Но Аджасата, подстрѣкаванъ отъ Девадатта, рѣшава да умори баща си отъ гладъ. Майка му по всевъзможни начини, съ сѣкакви хитрости се старае да занесе храна на мъжа си но царятъ и безъ храна продължава да живѣе и се посветява. Синъ му сполучва обаче да го умъртви, като му нанася рана съ нажежено желѣзо и ѝ посипва съ соль. Аджасата узнава за смъртта на баща си въ момента когато му съобщаватъ, че му се родилъ синъ. Трогнатъ радостно отъ послѣдното извѣстие Аджасата размислилъ, че такова чувство трѣба да е вълнувало и сърцето на баща му при ражданието му, и заповѣдалъ да оставятъ Бимира живъ, но късно било вече. Аджасата много се нажалилъ и отишелъ да попита майка си, да ли баща му го обичалъ. Тя потвърдила и разказала, какъ баща му веднѣжъ изсмукалъ даже раната му. Аджасата се раскаялъ, а когато и Девадатта не сполучилъ да убие Будда, той приелъ Буддизма.

г. София, Ноемврий 1891 год.

М. Драгомановъ.